

preudaren očetov glas, šegavi brat, naivna sestra, nedolžna, brezkrvna ljubezen, rešta lepih naukov, večerni zvon in kak očenaš ali češčenamarija. Vse potresi s cukrom ginljive pobožnosti in strahu božjega in povest za Mohorjevo družbo je gotova.

Naj mi pisatelj ne zameri — v tej njegovi povesti je preveč sledov tega recepta. Sprejem Jakoba Kosa in njegove žene v 16. poglavju in 17. poglavje »Bodi pozdravljena, cerkvica bela!« sta polni teh vsiljivosti.

Zato se mi ob tej priliki milo stori po »Izdajavcu«, »Križem sveta«, »Kortonici« in drugih takih povestih preteklih dni...

Dokler bodo pisatelji izdelovali po gornjem receptu povesti za Družbo sv. Mohorja, bodisi iz razloga, da hočejo biti bolj mohorjanski od Mohorjanov, bodisi zato, ker je res družbin odbor monopoliziral ta recept za družbine knjige, bo odkrit kritik in tudi preprost bralec vsakemu piscu takih historij dejal z očetom Jakoba Kosa: »Si sicer ptiček, a mene le ne boš prevarill!«

Starogorskega »Voznik Martin« je preprosta črtica, ki bi jo pripisal vsakemu začetniku, ki hoče povedati lepo misel, a mu še manjka sloga in občutja.

Dr. A. Remec.

Ivan Albrecht. **Paberki iz Roža.** (Narodna knjižnica, snopič 16.) V Ljubljani 1920. Natisnila in založila Zvezna tiskarna.

Skromni naslov knjige opravičuje vsaj deloma neznatno vsebino teh folklorističnih »paberkov« iz Roža, ki so v tej obliki odločno drugotni, neokusno baročni in deloma cepljeni nepristno v zvoku sodobne gostilniške robotosti. Zdrave prvotne narodove navitete je v knjigi za dobrih deset strani. Petdeset strani je napolnil Albrecht s tem, da je razblinil snov v novelistično širino, ne da bi bil prej prisluhnil Jurčičevi domačnosti, Milčinskega pesniškemu parafraziranju ali klasičnega Trdine lepi govori. Ker cenim Albrehtovo močno črto »V rezervi«, se tembolj čudim nezrelemu pripovedovanju v teh sedmih »pravljicah«, ki sicer zaslužijo komaj zapis v zmyslu Haberlandtovega narodoslavlja. Jezik v zbirki je žalostnoneslovenski, neroden, časnikarski: niso bili zdravi v tej z a d e v i (18); moja reč, najrazličnejše reči, o drugih rečeh, nobene reči, ta reč, na to reč, hudo reč, najhujša reč (20, 21, 23, 24, 26, 50, 44, 43), (ocvirki iz nemškega »Ding«!); z dvema pari konj (24); je šlo vse bolj pokonci (24); je bila od dobre hiše (25); imel je bil (34); bila je naenkrat v njem vsa kri pokonci (34); dobiti v posete (51); je prišlo tako daleč (51); prišlo je do tega (52); ni bilo upanja na možitev (57); vojaštvo je imelo pri njej zelo dobro (57) itd. itd. Zbirka priča v jezikovnem oziru žalostno resnico, kako malo resno proučujejo celó resni slovenski leposlovci pravi in čisti slovenski izraz in se ne ogibljejo neokusnosti v besedi, ki boli huje kakor poštena tujka in slovniška napaka. Za Župančičevim zgledom in za Breznikovimi navodili nam bo hoditi danes in jutri in ne za kapaciteto, ki piše »izvanredno« (»Slov. Narod« z dne 29. aprila. Maribor 1914.)!

Dr. I. Pregelj.

Xaver Meschko: **Das Paradies auf Erden.** — **Der kleine Zigeuner.** Zwei Kindergeschichten. Deutsch von Minna Conrad-Eybesfeld. Freiburg i. Br. Herder. C.

M. 5-50. — Knjiga prinaša nemški prevod dveh Meškovich črtic: 1. Zgodba o Martineku, otroku, ki je iskal raj na zemlji, ki je izšla v zbirki Mohorjeve družbe »Mladim srcem I.« l. 1911. in 2. Ciganček, izšel v isti zbirki II. zv. kot ponatis iz zbirke »Ob tihih večerih«. Razumem, da je pisateljica izbrala iz teh dveh zbirk ravno ti dve črtici. — Kar se tiče prevoda samega, sem bil v splošnem zadovoljen, vendar pa bi se dala v podrobnostih marsikaka finost precizneje prevesti. Imel sem sem in tje vtis, da si je prevajavka tu in tam malo preveč olajšala delo in izenostavila marsikako mesto, ki bi tudi v nemščini obogatilo sliko. Primerjal sem nekaj mest in navajam kot karakteristiko njenega postopanja dve mesti, ki sta nekako značilni za ta prevod in njegovo razmerje do originala: »Zgodba o Martineku...« Ml. srcem I. str. 58: »Glej, velika kamenita miza stoji sredi dupline, s stropa vise zlati lestenci, luči so sami dolgi biseri, blesteči, da jemlje vid umrljivim očem. Ob mizi pa sedi stari kralj Matjaž. Drem-lje. Globoko doli proti marmornati plošči poveša glavo. Okoli in okoli mize mu raste brada; kakor metre dolga, snežnobela kodelja se zdi.« Prevod pa str. 11.: »Sieh, ein großer, steinerner Tisch steht inmitten von Fackeln, von der Decke hängen goldene Leuchter, die Lichter selbst sind große Perlen, die so funkeln, daß es dem menschlichen Auge zu erst die Sehkraft benimmt. Am Tisch sitzt der alte Barbarossa. Er träumt. Tief senkt er den Kopf auf die steinerne Platte herab. Rund um den Tisch wächst sein Bart, wie meterlange Strähne von schneeweißem Flachs.«

Kot drugi primer navajam konec zgodbe o cigančku, Ml. srcem, II. str. 72, ki se glasi: »Nebo je prerezal nov blisk od vzhoda do zahoda. Zavriščalo je v višavah. Završelo je p dolini. Šume so zašumele smrtnobolestno, v veliki tesnobi in grozi. Še kratek, napol zadušen krik iz prepada, in valovje je šumelo enakomerno, kakor je šumelo od nekdanj, od začetka svoje poti. — Tako je umrla umetnost Jakobova, tako cigančkove pesmi, njegove sanjarije in hrepenenje njegovo...« Prevod str. 145 pa: »Ein Blitz zerriß den Himmel von Osten nach Westen. Die Wälder rauschten wie in Todesnot. Ein kurzer, halberstickter Schrei noch aus der Tiefe — und die Wellen rauschten eintönig, wie sie von Anfang ihres Weges an gerauscht hatten. — So endete Jakobs Kunst, des Zigeunerkindes Lied und seine Sehnsucht...« Če primerjate podčrtana mesta, boste sami lahko sodili. Zakaj je Matjaža germanizirala v Barbarosso, ne razumem, ker če prevajamo tuje delo, mu vendar ne smemo vzeti prav vsega, kar spominja na milje, v katerem je nastalo; če je izpustila ime Repič, ki bi Nemcu nič ne povedalo in tudi ni neobhodno potrebno, da ga nadomesti z nemškim, razumem, zakaj pa bi naš Barbarossa ne smel s pravim imenom med Nemce, ne razumem. — Kljub temu pa nas veseli, da so se Nemci začeli zanimati za našo literaturo, škoda le, da knjiga nima vsaj kratkega uvoda o pisatelju in literaturi, kateri pripada, in da celo nikjer ni označeno, da je to prevod iz slovenskega, bog vé kaj si bo Nemeč predstavljal pod popolnoma neznanim ime-

nom Meško in v kateri literaturi ga bo iskal! — Knjiga je prav lepo opremljena. Na naslovni strani je precej prost posnetek po sliki Martinkove vrnitve, Ml. srcem I. 95. Ob naslovni strani pa je ponatisnjena slika paradiža, Ml. srcem I. 65, pa brez okvira. Ta slika je za tako reprezentativno mesto slabo izbrana, slabo predstavlja našo umetnost in tudi ilustracije knjige same, ker je ena najslabših. — Črtice same pa dobro predstavljajo i pisatelja i našo literaturo; želeli bi le, da bi našle naslednic.

Frst.

Marko Senjanin, slovenski Robinzon. Po angleškem izvirniku priredil Jan Bankart. — Tedaj: slovenski Robinzon. Nič nimamo proti temu, če je prireditelj Robinzona poslovenil v obeh pomenih besede; če so to delali Francozi, Lahi, Rusi, Nemci itd., zakaj bi tega ne storili Slovenci; saj otrok ne bo zapazil, da ga je vkljub temu vendar le spisal Daniel Defoe, kot tudi ne bo zapazil, da ga je prestavil na slovenska tla — v Trst — Jan Bankart. Izdaja te knjige se mi ne zdi posrečena v drugem oziru. Če primerjamo to knjigo z Robinzonom, ki ga je izdala Mohorjeva družba pred leti in leti in po katerem sem črpal lepoto teh čudežnih zgodb prvo iz ust svoje babice in pozneje, ko sem znal brati, iz iste knjige same, se mi zdi, da je ta izdaja v gotovem oziru slabša od one, če ne drugače, vsaj glede oblike. Škoda, da obeh knjig ta hip ne morem primerjati. Ilustracij mi ni treba niti omenjati; te so bile tam mnogo boljše, tudi tisk in papir nista bila tako nesrečna, kot tu. Tipični Robinzon je izgubil svoje ime in se prekrstil v slovenskega, bolje: »jugoslovanškega« Senjanina. Da je Senjanin hrvatska oblika, ne bo nihče dvomil. Malo — dasi ne mnogo — bolj slovenski je jezik v ti knjigi, ki mrgoli malih napak in velikih nerodnosti in ni primeren za mladino. Zdi se, kot nerodna prestava kakega nerodno pisanega dela. Ne bom omenjal posameznosti, ker bi sicer moral napisati cele strani; omenim naj samo zamenjevanje časov. Stavki, ki so pisani v sedanjiku se s stavki, ki so pisani v preteklem času drug za drugim kar vrstijo; v tem oziru prireditelj ni dosleden niti v enem odstavku. Res smo pogrešali Robinzona za našo mladino; ta povest bo vedno ohranila svojo svežost in privlačnost. Toda želeli bi ga v lepši obliki, v lepšem jeziku in če je že slovenski, naj bo pristno slovenski. Po tolikih letih pa ne moremo biti za tako klavrno izdajo hvaležni niti prireditelju niti založniku, tudi pri najboljši volji ne.

France Bevk.

F. M. Dostojevskij: Bele noči. Mali junak. Preložil dr. Vlado Borštnik. V Ljubljani 1920. Narodna knjižnica 10—12 snopič.

Bele noči so bile na slovenščino že preložene; toda, kar je starejših naših prevodov, so pisani navadno v tako slabi slovenščini, da jih s težavo še prebaviš. Ni dosti, obvladati dobro tuj jezik, iz katerega prevajaš; obvladati moraš predvsem svoj jezik, v katerega prevajaš.

Dr. Borštnikov prevod je lep, gladek, tako da z veseljem vzameš to lepo knjižico v roke. Ljubezen podati narodu tuj umotvor v lepi obliki, se očituje v vsakem stavku. Taka ljubezen in skrb sta jamstvo, da dobimo tudi prevodno literaturo vzorno.

Ivan Dornik.

Josipa Jurčiča zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. — I. zvezek. Pesmi. Narodne pravljice in pripovedke. Spomini na deda. Prazna vera. Uboštvo in bogastvo. Jesenska noč med slovenskimi polharji. Juri Kozjak. Domen. Str. XXIV + 503. — II. zvezek. Spomini starega Slovenca. Tihotapec. Juri Kobila. Dva prijatelja. Vrban Smukova ženitev. Grad Rojinje. Str. XVI + 415. — Izdala in založila Tiskovna zadruga.

Prva izdaja Jurčičevih zbranih spisov je izšla pod uredništvom Frana Levca v osemdesetih in devetdesetih letih. Nekaj del je tudi že ponatisnila Jugoslovska tiskarna pod uredništvom dr. Grafenauerja, Mohorjeva družba pa je založila pred leti znano ilustrirano izdajo »Desetega brata«.

Pričujoča Prijateljeva izdaja naj bi bila celotna druga izdaja in je namenjena ljudstvu in razumništvu, kot je bila prva. Ko je Levce prvič izdajal Jurčiča, ni polagal znatne važnosti na književno plat, ker takrat še nismo imeli dokaj čitateljstva, zanimajočega se za literarna vprašanja. Takrat si je ljudstvo in razumništvu želelo leposlovja, vse drugo jima je bilo v knjigi večalimanj učenjaška navlaka. A dandanes ju ne zanimajo samo dela dotičnih pisateljev, temveč hočejo dobiti tudi vpogled v literarno delavnico naših klasikov. »Interes za literarna vprašanja med našim razumništvom raste. Odtod izvira potreba take izdaje, kakršna želi biti ta, ki hoče podati občinstvu vse Jurčičeve leposlovne izvirne in preložene, dovršene in nedovršene spise, njegove kritične in biografske eseje, publicistične podlistke, najvažnejše politične članke, pisateljev življenjepis in njegovo korespondenco. V urednikovih uvodih se naj označuje delo, obseženo v dotičnem zvezku, v zaključnih urednikovih opombah pa naj se pridružuje stvarni tolmač, opremljen s splošno zanimivimi literarnimi beležkami in dopolnjujočimi podatki iz ostaline. To bi bila druga stopnja Jurčičeve objave. Tretja bo kritična izdaja, ki se pridružuje našim potomcem.« (I. zvezek, str. 463 in 464.)

Izdaja je v kolikor mogoče enotnem modernem pravopisu in jeziku. Pri določitvi teksta se je naslanjal urednik v prvi vrsti na pisateljeve ohranjene rokopise, ki jih je skrajno pičlo število, na Jurčičeve prvotiske, deloma na Levčevo redakcijo, a le takrat, kadar so odgovarjale načelom modernizacije sedanjega urednika. Merodajno pri tem je bilo posebno to, da je hotel Jurčičev dolenski značaj vzeti v zaščito pred primesmi Levca-Gorenjca. (I. zvezek 464.)

Tako si je zamislil izdajo naš literarni historik Prijatelj, ki je že z drugimi deli (Krsnik, Aškerc, Stritar) pokazal svojo izredno rutino v izdajanju slovenskih klasikov.

Posebno zanimiv je uvod v prvem zvezku, kjer nas je urednik, poslužujoč se vseh mogočih, večinoma še neizdanih virov, izčrpno seznanil z ogromno marljivostjo gimnazijca Jos. Jurčiča, ki nam ga je rodil kot pisatelja — Fran Levstik (I. zvezek, str. I.) V mladem Jurčiču je našel Levstik talent in moža, ki se je lotil udeležitve njegovega programa v polnem obsegu. (Ibd. str. VII.) Najvišje merilo in vodilo mu je bil Levstikov nauk: v jezikovnem oziru dolenski govor »zaklad našega jezika v oblikah, besedah in prigovorih«; v snoveh pa se je držati slovenskemu leposlovcu tradicije narodnega blaga in domače zgodovine. Iz teh dveh nauk